

สุมาลย์ พงษ์ไพบูลย์*

บทเรียน ศึกษาจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้สืบราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 แห่งราชวงศ์จักรี ประเทศไทย พระองค์ทรงมีพระราชปณิธาน พระราชจริยวัตร และพระราชกรณียกิจบำเพ็ญเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เพื่อความร่มเย็นของแผ่นดินไทยอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดระยะเวลาของการครองราชย์ 60 ปี นับจากวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2489 เป็นต้นมาจนถึงวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2549

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดูแลประชาชนด้วยราชบารมี ด้วยพระมหากรุณาธิคุณอันสุดจะประมาณได้ และไม่สามารถจะยกตัวอย่างบุคคลใดในโลกที่จะมีราชกิจ หรือภารกิจบำเพ็ญเพื่อผู้อื่นได้มากมายเทียบเคียงได้ ทรงมีคุณสมบัติของผู้นำ และนักบริหารอย่างแท้จริง สอดคล้องกับศาสตร์ของการบริหารที่นำมาศึกษา เรียนรู้ และปฏิบัติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทรงเป็นยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์สำหรับประชาชน ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม ปณิธานประการสำคัญที่ทุกคนควรมี และดำเนินการไปตามหลักของ

ปณิธานที่ตั้งใจไว้ จนกว่าจะสำเร็จลุล่วงไปได้ นั่นคือการมุ่งกระทำความดีก็ตาม เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่น ซึ่งในภาษาไทยได้บัญญัติเป็นสำนวนเพื่อให้จำได้ขึ้นใจว่า “บำบัดทุกข์ บำรุงสุข” นั่นคือ ทำให้ความทุกข์ทั้งความทุกข์กาย ทุกข์ใจ ของผู้อื่นหายไป เกิดความสุขกาย สุขใจ เข้ามาแทนที่อย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และเกิดพลังปณิธานที่จะกระทำต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ เพื่อสร้างสังคมที่ดีในอนาคต จะเห็นได้จากภาพในวาระแห่งการเฉลิมฉลองการครองราชย์ 60 ปี ของพระองค์ท่าน นับจากวันที่ 9 มิถุนายน 2549 เป็นต้นมา นับเนื่องมาจนตลอดปี 2549 เราเห็นภาพของวันประชามหาปิติ ที่ประชาชนจำนวนมาก เนื่องแน่นหน้ามหาสมาคม ณ ลานหน้าพระที่นั่งอนันตสมาคม แน่นขนัดเรื่อยไปจนตลอดถนนราชดำเนินกลาง ทุกคนสวมใส่เสื้อสีเหลือง ตราสัญลักษณ์การครองราชย์ 60 ปี ในมือถือธงไตรรงค์ ธงประจำชาติไทย ซึ่งมีสามสี คือ ขาว น้ำเงิน และสีแดง ปลิวไสว สีหน้าทุกคนอึมเิบปิติไปด้วยความดีใจ น้ำตาคลอ จนกระทั่งหลังไหลอาบหน้า ไม่ใช่ น้ำตาของความทุกข์โศก แต่เป็นสีหน้า และน้ำตาของความดีใจ ปลื้มปิติ อย่างไม่เสแสร้ง ทุกคนมีพลังของความจงรักภักดีน้อมถวาย และพร้อมที่จะดำเนินชีวิตถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์ท่าน ในการเป็นคนดี เป็นประชาชนที่ดี อยู่ในใต้ร่มราชบารมีตลอดไป และเพื่อสร้างสังคมที่ดี

*อาจารย์ประจำและคณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

การที่ความดีงามทุกประการมาบรรจบกันเช่นนี้ เป็นสิ่งที่มหัศจรรย์ยิ่งนักเชื่อว่าในวันมหาปิตินี้ ทุกคนมีความดีใจที่ได้เข้าเฝ้าองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แม้จะแสนไกล สุดสายพระเนตรของพระองค์ท่าน แต่พสกนิกรก็มีใฝ่ย้อยทุกคนที่ดูการถ่ายทอดสดทางบ้าน แม้ไม่ได้สัมผัสด้วยตาของตนเอง แต่สายพระเนตรแห่งความรัก ความเมตตาของพระองค์ท่านที่ทอดลงสู่ประชาชนของพระองค์ กระแสแห่งความรัก ห่วงใย อย่างจริงใจ ที่ทรงมีต่อประชาชน เรียกน้ำตาให้หลั่งรินเต็มตา จากดวงใจไทยทุกคนที่เห็นภาพนี้ ซึ่งน่าจะจุดประกายความคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด

ถ้าคำนึงถึงสถานภาพ และบทบาทของพระมหากษัตริย์ในโลกนี้ทุกพระองค์ ต่างมีบทบาทในการเป็นผู้นำกลุ่มชน เป็นที่รวมความรัก ผูกใจ และผูกพันกลุ่มคนให้เป็นหนึ่งเดียวกัน มีความรัก มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ดำรงเผ่าพันธุ์กลุ่มชน ตลอดจนสังคม ประเทศชาติ ให้ล่มสลาย แมื่กลุ่มชน ประชาชนจะสำคัญและมีบทบาทมากแต่คุณสมบัติของผู้นำกลุ่มชนสำคัญยิ่งกว่า ในการที่จะอุทิศตน อุทิศใจ เพื่อผู้อื่นอย่างแท้จริง นั่นคือใช้วิธีการที่ดี และเหมาะสม ในการดูแลประชาชนให้อยู่อย่างดีงาม ยั่งยืน มีความสุข ทั้งหมดนี้ น่าจะเป็นบทเรียนที่นำไปปฏิบัติได้ จึงน่าจะศึกษาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงบำเพ็ญตน บำเพ็ญพระราชกรณียกิจด้วยวิเทโศบายแบบใด จึงดำรงไทยไว้ได้ยาวนานเช่นนี้ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชย์ยาวนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์ใดในโลก ซึ่งบทเรียนเช่นนี้ สามารถศึกษาได้จากการทรงงานของพระองค์ท่านตลอดมา และจนตลอดรัชสมัย ดังจะนำเสนอในประเด็นสำคัญ เพื่อเป็นข้อคิดเตือนใจ และเป็นดังบทเรียนให้ทุกคนดำเนินตามรอยพระยุคลบาท ในการครองตน ครองงาน และครองคน ต่อไป

บทเรียนที่ได้ศึกษาจากการทรงงานของพระองค์พอจะนำเสนอได้ดังนี้

1. ความมีเมตตา การที่ทรงมีพระเมตตาต่อประชาชนทุกหมู่เหล่า ไม่ว่าจะอยู่ใกล้ไกล จะอยู่ในสถานภาพเช่นไร ทำให้พระองค์ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทุกอย่าง เพื่อทำให้ประชาชนของพระองค์มีความสุข มีความสุขกาย สุขใจ มีสติปัญญาดี จึงเห็นโครงการพระราชดำริมากมายที่บำบัดทุกข์ บำบัดสุขต่อประชาชนชาวไทยอย่างมีอจรรยาย ได้หมดสิ้น

2. ความมั่นคง ทรงมีความมั่นคงในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจทุกประการ นับจากพระราชปณิธานของพระองค์ที่แจ้งในมหาสมาคมในการครองราชย์ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวสยาม” นับแต่นั้นมาทรงมีความมั่นคงที่จะดูแลประชาชนของพระองค์ท่าน ไม่เลือกสัญชาติ และชั้นวรรณะ

3. ความเป็นต้นแบบ พระองค์ท่านทรงงาน โดยทรงคิดทดลอง นำสู่การปฏิบัติ มีการประเมินผล และเผยแพร่ในทุกงานที่ทรงบำเพ็ญ จึงมีการสำรวจ ลงมือทำโดยหน่วยงานเกี่ยวข้อง และเผยแพร่สู่ประชาชน และปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะแวดล้อม และกลุ่มคน โดยที่พระองค์ทรงดำรงความเป็นต้นแบบของการดำเนินงานทุกอย่างด้วยพระองค์เอง เมื่อได้ผลดี จึงเผยแพร่สู่ประชาชนทุกหมู่เหล่า

4. การสื่อสารทำความเข้าใจ และถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทรงบำเพ็ญทุกวิถีทางที่จะให้ทุกคนรับรู้พระราโชบาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยกระแสพระราชดำรัส ด้วยงานพระราชนิพนธ์ วรรณกรรม บทเพลง ฯลฯ จนทำให้ประชาชนรับสารจากการที่ทรงถ่ายทอดนี้ นำไปใช้ในการครองตน ดำรงงาน จนเกิดความเจริญรุ่งเรือง เพราะ **เข้าใจ เข้าถึง จึงพัฒนา** นั่นเอง

5. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ทุกโครงการทุกพระราชดำริ ทุกพระราชดำรัส ทรงเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมมากที่สุด ทรงจุดประกาย ทรงบำเพ็ญเป็นตัวอย่าง แล้วให้หน่วยงาน องค์กรอื่น เป็นผู้ดูแล โดยที่ทรงเห็นว่า การจะทำการสิ่งใดให้ยั่งยืนนั้น จะต้องให้ความรู้ ให้แนวคิด ให้ทุกคนรับรู้ มีประสบการณ์ เห็นความสำคัญ เพื่อจะได้ลงมือทำ และดูแลต่อไป นี่คือการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง โดยไม่ต้องใช้ทฤษฎีตะวันตกเป็นต้นแบบ

บทเรียนที่ได้รับจากการศึกษาการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นต้นแบบที่ดีของทุกคนที่จะสร้างคุณสมบัตินำบทเรียนดังกล่าวไปนำทางในการดูแลตน ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ เพื่อประโยชน์สุขของผู้อื่นมากกว่าตนเอง

ขอถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการที่ทรงมีพระเมตตาต่อประชาชนชาวไทย ทรงดูแลประชาชนด้วยพระราชบารมี อย่างแท้จริงตลอด 60 ปี

ขอพระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน เป็นมิ่งขวัญชาวไทยตลอดไป

